

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права

Кафедра історії

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	081 Право: Право, 262 Правоохоронна діяльність: Правоохоронна діяльність, 293 Міжнародне право: Міжнародне право, 014 Середня освіта: Середня освіта (Історія), 032 Історія та археологія: Історія

Затверджено рішенням Ради з якості ННІП

Голова Ради з якості ННІП
Стогова Ольга Володимирівна

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Дегтярьов Сергій Іванович

Зякун Алла Іванівна

Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра історії	Завідувач кафедри Дегтярьов Сергій Іванович
---	--

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Національна ідентичність
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Зякун Алла Іванівна, Дегтярьов Сергій Іванович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 3 кред. ЄКТС, 90 год. Для денної форми навчання 60 год. становить контактна робота з викладачем (36 год. лекцій, 24 год. практичних занять), 30 год. становить самостійна робота. Для заочної форми навчання 6 год. становить контактна робота з викладачем (4 год. лекцій, 2 год. практичних занять), 84 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітніх програм "Історія", "Право", "Міжнародне право", "Середня освіта (Історія)", "Правоохоронна діяльність"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є досягнення здобувачами сучасного конструктивного, фундаментального і критичного мислення та набуття системи спеціальних знань щодо культурно-історичного феномену національної ідентичності в українській репрезентації на широкому культурно-цивілізаційному тлі.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності

Національна ідентичність: зміст навчальної дисципліни. Теоретичні та методологічні засади. Концепт «ідентичність», його сутність і структура. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження національної та громадянської ідентичності». Типи національної ідентичності. Територіальний, етнічний, культурний, релігійний, економічний та політичний фактори формування національної ідентичності. Сучасні теорико-методологічні підходи до визначення понять "ідентичність" та "ідентифікація", структура і механізми конструювання національної ідентичності, нинішній стан національного самовизначення українців. Роль української державності й соціокультурних чинників у формуванні української національної ідентичності. Етнічні самоназви: Русь і русини, Гетьманщина і козаки, Україна та українці. Проблеми культурно-цивілізаційної ідентифікації українців: етногенез, культурогенез та менталітет українців.

Тема 2 Становлення ідентичності в епоху середньовіччя

Сутність середньовічної ідентичності. Державотворчий процес у східних слов'ян. Виникнення Київської Русі. Звірування, традиції та побут язичницької Русі. Становлення української християнської ідентичності. Роль київських князів у формуванні киеворуської ідентичності. Династичні зв'язки та зовнішня політика. Особливості політичної організації Галицько-Волинської держави як прояв політичної ідентичності. Королівство Русі - збереження релігійно-культурної ідентичності. Особливості зовнішньої політики. Литовсько-руський період української історії як передумова процесу утвердження українського етносу з ознаками нації. Спроби збереження української державності у складі Великого князівства Литовського. Участь церковної та світської української еліти у формуванні ідентичності. Основні цілі Брестської унії 1596 року. Наслідки унії для релігійної української ідентичності. Особливості Ренесансу в українській культурі.

Тема 3 Ідентифікаційні процеси на теренах України ранньомодерної доби

Соціокультурний та військово-політичний феномен українського козацтва. Передумови та причини формування українського козацтва. Етимологія терміна «козак», перші згадки про козацтво. Теорії походження українського козацтва. Особливості територіально-господарського та військового поділу Січі. Військово-політичний устрій Січі. Військове мистецтво козаків. Побут і звичаї козаків. Духовний світ українського козацтва. Козацько-гетьманська держава і формування «козацького народу». Національно-визвольна війна та програма розбудови Української держави. Ліквідація чужоземного державного ладу і зародження української козацької держави її територія і столиці. Політико-адміністративний устрій. Органи влади. Збройні сили. Місце України в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня діяльність. Посилення колоніальної політики Російської імперії щодо України як нищення основ української ідентичності. Українське козацтво як носій особливих форм культури. Формування ранньомодерної української ідентичності. Становлення української свідомості у XVII столітті. Основні риси українського Просвітництва. Ставлення царизму до української культури. Розвиток освіти і наукових знань. Феномен українського бароко. Українська література др. пол. XVII – XVIII ст. Книгодрукування. Особливості музичного та театрального мистецтва.

Тема 4 Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської та Російської імперій

Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської імперії. Космополітичний характер австрійського уряду. Суспільно-політичне становище українців у складі Австрійської/Австро-Угорської імперії. Західноукраїнська інтелігенція та проблема національної самоідентифікації. Ідейно-політичне оформлення українського руху під час революції 1848-1849 років. Українсько-польське протистояння у Галичині. Діяльність українських політичних сил після «Весни народів». Ідея незалежної України. Українська ідентичність в умовах Російської імперії. Українці під владою Російської імперії: інкорпорація та асиміляція. Малоросійство як руйнівний фактор української ідентичності. Відкриття українських університетів та відновлення історико-культурної ідентичності українців. Заснування українських наукових товариств та їх діяльність у пробудженні національної свідомості українців «Козацький міф». «Селянський міф» та українська ідентичність. Роль українофілів у формуванні української ідентичності. Теоретичне осмислення українського національного руху у другій половині XIX ст. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея всеслов'янської федерації. Громадівський рух 1860-1870-х рр та ідея відновлення української нації. «Український соціалізм» у баченні М. Драгоманова та І. Франка. Соборницький рух як чинник ідентифікації українців в умовах Першої світової війни.

Тема 5 Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів

Ідентифікація українців в період Української революції 1917-1921 років. Державотворчі змагання Центральної ради як відновлення національної ідентичності українців. Гетьманат Скоропадського як прояв ідентичності. УНР та ЗУНР та ідентичність українців. Асиміляторська політика російського більшовизму. Українці в боротьбі за національне і політичне самовизначення у міжвоєнний період. Нищення української ідентичності внаслідок комунізації суспільства. Голодомор і масові репресії 30-х рр. як нищення української ідентичності. «Радянська» ідентичність в Україні. Роль «Розстріляного відродження» у збереженні української ідентичності. Українська ідентичність в умовах Другої світової війни. Українці в планах ворогуючих сторін. Політика III Рейху щодо українців у роки Другої світової війни. Політика Радянського Союзу щодо українців у роки Другої світової війни. Український рух Опору націоналістичного спрямування. Концепція «радянський народ» як спроба асиміляції українців. Роль шістдесятників, дисидентів і правозахисників у збереженні української ідентичності. Вплив корінних народів та національних меншин України на процеси ідентифікації суспільства.

Тема 6 Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України

Демонтаж тоталітарної ідентичності. Еволюція української національної ідеї. «Армія, мова, віра» як формула ідентичності. Українська культура як консолідуючий фактор української ідентичності. Європейський вибір України. «Революція гідності» як вияв ідентичності. Російська агресія і українська ідентичність. Інформаційна війна: антиукраїнські наративи та історичні міфи. Протидія України інформаційним впливам Росії як засіб збереження національної ідентичності.

Тема 7 Українська ідентичність в умовах викликів сучасного світу.

Українська ідентичність в умовах глобалізації сучасного світу. Громадянська і цивілізаційна ідентичність українців в сучасних умовах. Україна та Антиімперський Блок Народів. «Війни ідентичностей»: досвід України. Українська ідентичність у чужоземному середовищі: історичний досвід і сучасні реалії. Міжкультурна комунікація.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Виразити громадянську стійкість, виявляти свою національну та громадянську ідентичність у повсякденному житті та в умовах негативних зовнішніх впливів.
РН2	Поширювати знання про ознаки і властивості, які вирізняють українську людину, українську спільноту й українську культуру з-поміж інших аналогічних об'єктів (феноменів).

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 014 Середня освіта:

ПР40	Ідентифікувати та пояснювати сутність української національної ідентичності, а також формувати оборонну свідомість, спрямовану на захист незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно- державних (національних) цінностей України.
------	---

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

ПР1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПР13	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей.
ПР19	Ідентифікувати та пояснювати сутність української національної ідентичності, а також формувати оборонну свідомість, спрямовану на захист незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно- державних (національних) цінностей України.

Для спеціальності 081 Право:

ПР25	Ідентифікувати та пояснювати сутність української національної ідентичності, а також формувати оборонну свідомість, спрямовану на захист незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України.
------	--

Для спеціальності 262 Правоохоронна діяльність:

ПР25	Ідентифікувати та пояснювати сутність української національної ідентичності, а також формувати оборонну свідомість, спрямовану на захист незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України.
------	--

Для спеціальності 293 Міжнародне право:

ПР21	Ідентифікувати та пояснювати сутність української національної ідентичності, а також формувати оборонну свідомість, спрямовану на захист незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України
------	---

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:
Для спеціальності 014 Середня освіта:

ПК1	ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПК2	ЗК20. Здатність здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів.

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

ПК1	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПК2	ЗК 10. Здатність працювати в команді.
ПК3	ЗК12. Здатність здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів.

Для спеціальності 081 Право:

ПК1	ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
-----	--

Для спеціальності 262 Правоохоронна діяльність:

ПК1	ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
-----	--

Для спеціальності 293 Міжнародне право:

ПК1	ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
-----	---

8. Види навчальних занять

Тема 1. Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності	
Лк1 "Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності" (денна)	1. Національна ідентичність: зміст навчальної дисципліни. 2. Теоретичні та методологічні засади. 3. Концепт «ідентичність», його сутність і структура. 4. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження національної та громадянської ідентичності». 5. Типи національної ідентичності. 6. Територіальний, етнічний, культурний, релігійний, економічний та політичний фактори формування національної ідентичності.
Лк1 "Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності" (заочна)	1. Національна ідентичність: зміст навчальної дисципліни. 2. Історіографія питання. 3. Теоретичні та методологічні засади дисципліни. 4. Типи національної ідентичності. 5. Територіальний, етнічний, культурний, релігійний, економічний та політичний фактори формування національної ідентичності.
Лк2 "Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності" (денна)	1. Сучасні теорико-методологічні підходи до визначення понять "ідентичність" та "ідентифікація", структура і механізми конструювання національної ідентичності, нинішній стан національного самовизначення українців. 2. Роль української державності й соціокультурних чинників у формуванні української національної ідентичності. 3. Етнічні самоназви: Русь і русини, Гетьманщина і козаки, Україна та українці. 4. Проблеми культурно-цивілізаційної ідентифікації українців: етногенез, культурогенез та менталітет українців.
Лк2 "Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності" (заочна)	1. Сучасні теорико-методологічні підходи до визначення понять "ідентичність" та "ідентифікація", структура і механізми конструювання національної ідентичності, нинішній стан національного самовизначення українців. 2. Роль української державності й соціокультурних чинників у формуванні української національної ідентичності. 3. Етнічні самоназви: Русь і русини, Гетьманщина і козаки, Україна та українці. 4. Проблеми культурно-цивілізаційної ідентифікації українців: етногенез, культурогенез та менталітет українців.

СЗ1 "Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження цивілізаційної ідентичності" (денна)

1. Ідентичність як наукова проблема. Стан вивченості. 2. Типи національної ідентичності. 3. Фактори формування національної ідентичності: територіальний, етнічний, культурний, релігійний, економічний та політичний. 4. Етнічна ідентичність. Етнокультурна історична пам'ять. Етнічність: інтерпретація поняття та функції. 5. Культурна ідентичність. 6. Релігійна ідентичність.

СЗ1 "Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження цивілізаційної ідентичності" (заочна)

1. Ідентичність як наукова проблема. Стан вивченості. 2. Етнічна ідентичність. Етнокультурна історична пам'ять. 3. Етнічність: інтерпретація поняття та функції. 4. Культурна ідентичність. 5. Релігійна ідентичність.

Тема 2. Становлення ідентичності в епоху середньовіччя

Лк3 "Ідентичність в добу Київської Русі" (денна)

1. Сутність середньовічної ідентичності. 2. Державотворчий процес у східних слов'ян. Виникнення Київської Русі. 3. Вірування, традиції та побут язичницької Русі. 4. Становлення української християнської ідентичності. 5. Роль київських князів у формуванні киеворуської ідентичності. 6. Династичні зв'язки та зовнішня політика.

Лк4 "Галицько-Волинське князівство як прояв української національної ідентичності." (денна)

1. Особливості політичної організації Галицько-Волинської держави як прояв політичної ідентичності. 2. Королівство Русі - збереження релігійно-культурної ідентичності. 3. Особливості зовнішньої політики.

Лк5 "Литовсько-руський період української історії як передумова процесу утвердження українського етносу з ознаками нації." (денна)

1. Спроби збереження української державності у складі Великого князівства Литовського. 2. Участь церковної та світської української еліти у формуванні ідентичності. 3. Основні цілі Брестської унії 1596 року. Наслідки унії для релігійної української ідентичності. 4. Особливості Ренесансу в українській культурі.

СЗ2 "Ідентичність в епоху Київської Русі" (денна)

1. Наукові інтерпретації проблеми давньоруської ідентичності (М. Грушевський, О. Толочко, С. Плохій та ін.). 2. Процес ідентифікації слов'ян. 3. Християнізація Києво-Руської держави та формування ідентичності християнської спільноти. 4. Роль київських князів у формуванні киеворуської ідентичності.

СЗ3 "Ідентичність в епоху Київської Русі" (денна)

1. Галицько-Волинське князівство як опора державності і політичної ідентичності. 2. Литовсько-руський період української історії як передумова процесу утвердження українського етносу з ознаками нації.

Тема 3. Ідентифікаційні процеси на теренах України ранньомодерної доби

Лк6 "Соціокультурний та військово-політичний феномен українського козацтва" (денна)

1. Передумови та причини формування українського козацтва. Етимологія терміна «козак», перші згадки про козацтво. 2. Теорії походження українського козацтва. 3. Особливості територіально-господарського та військового поділу Січі. 4. Військово-політичний устрій Січі. Військове мистецтво козаків. 5. Побут і звичаї козаків. Духовний світ українського козацтва.

Лк7 "Козацько-гетьманська держава і формування «козацького народу»" (денна)

1. Національно-визвольна війна та програма розбудови Української держави. 2. Ліквідація старого державного ладу і зародження української козацької держави її територія і столиці. 3. Політико-адміністративний устрій. Органи влади. Збройні сили. 4. Місце України в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня діяльність. 5. Посилення колоніальної політики Російської імперії щодо України як нищення основ української ідентичності .

Лк8 "Українське козацтво як носій особливих форм культури." (денна)

1. Формування Ранньомодерної української ідентичності. 2. Становлення української свідомості у XVII столітті. Основні риси українського Просвітництва. 3. Ставлення царизму до української культури. 4. Розвиток освіти і наукових знань. 5. Феномен українського бароко. 6. Українська література др. пол. XVII – XVIII ст. Книгодрукування. 7. Музичне та театральне мистецтво.

С34 "Ідентифікаційні процеси на теренах України ранньомодерної доби" (денна)

1. Соціокультурний та військово-політичний феномен українського козацтва. 2. Брестська унія 1596 року та релігійна ідентичність українців. 3. Мета, завдання та наслідки Національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького.

С35 "Ідентифікаційні процеси на теренах України ранньомодерної доби" (денна)

1. Козацько-гетьманська держава і формування «козацького народу». 2. Посилення колоніальної політики Російської імперії щодо України як нищення основ української ідентичності . 3. Українське козацтво як носій особливих форм культури

Тема 4. Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської та Російської імперій

Лк9 "Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської імперії" (денна)

1. Космополітичний характер австрійського уряду. 2. Суспільно-політичне становище українців у складі Австрійської/Австро-Угорської імперії. 3. Західноукраїнська інтелігенція та проблема національної самоідентифікації. Ідейно-політичне оформлення українського руху під час революції 1848-1849 років. 4. Українсько-польське протистояння у Галичині. 5. Діяльність українських політичних сил після «Весни народів». Ідея незалежної України.

Лк10 "Українська ідентичність в умовах Російської імперії" (денна)

1. Українці під владою Російської імперії: інкорпорація та асиміляція. 2. Малоросійство як руйнівний фактор української ідентичності. 3. Відкриття українських університетів та відновлення історико-культурної ідентичності українців. 4. Заснування українських наукових товариств та їх діяльність у пробудженні національної свідомості українців 5. «Козацький міф». «Селянський міф» та українська ідентичність. 6. Роль українофілів у формуванні української ідентичності.

Лк11 "Українська ідентичність в умовах Російської імперії" (денна)

1. Теоретичне осмислення українського національного руху у другій половині XIX ст. 2. Кирило-Мефодіївське товариство та його члени. 3. Громадівський рух 1860-1870-х років. 4. «Український соціалізм» у баченні М. Драгоманова та І. Франка. 5. Соборницький рух як чинник ідентифікації українців в умовах Першої світової війни та Української революції 1917-1921 років.

С36 "Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської імперії" (денна)

1. Суспільно-політичне становище українців у складі Австрійської/Австро-Угорської імперії. 2. Ідейно-політичне оформлення українського руху під час революції 1848-1849 років. 3. Українсько-польське протистояння у Галичині. 4. Діяльність українських політичних сил після «Весни народів». Ідея незалежної України. 5. Роль українофілів у формуванні української ідентичності. 6. Формування багатопартійності як фактора політичного зростання українців.

С37 "Українська ідентичність в умовах Російської імперії" (денна)

1. Українці під владою Російської імперії: інкорпорація та асиміляція. 2. «Козацький міф» та «Селянський міф» як формуючі фактори української ідентичності. 3. Відкриття українських університетів та відновлення історико-культурної ідентичності українців. 4. Заснування українських наукових товариств та їх діяльність у пробудженні національної свідомості українців 5. Кирило-Мефодіївське товариство та його члени. 6. Громадівський рух 1860-1870-х років. 7. Соборницький рух як чинник ідентифікації українців в умовах Першої світової війни .

Тема 5. Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів

Лк12 "Ідентифікація українців в період Української революції 1917-1921 років" (денна)

2. Державотворчі змагання Центральної ради як відновлення національної ідентичності українців. 3. Гетьманат Скоропадського як прояв ідентичності. 4. УНР та ЗУНР та ідентичність українців. 5. Асиміляторська політика російського більшовизму.

Лк13 "Українці в боротьбі за національне і політичне самовизначення у міжвоєнний період." (денна)

1. Українські рухи в боротьбі за національне і політичне самовизначення у міжвоєнний період. 2. Нищення української ідентичності внаслідок комунізації суспільства, Голодомору і масових репресій. Ідентифікаційні процеси в контексті радянського «збирання» українських земель . 3. «Радянська» ідентичність в Україні. 4. Роль «Розстріляного відродження» у збереженні української ідентичності.

<p>Лк14 "Українська ідентичність в умовах Другої світової війни" (денна)</p> <p>1. Українці в планах ворогуючих сторін. 2. Політика III Рейху щодо українців у роки Другої світової війни. 3. Ідентифікаційні процеси в контексті радянського «збирання» українських земель під час Другої світової війни. 4. Політика Радянського Союзу щодо українців у роки Другої світової війни. 5. Український рух Опору націоналістичного спрямування.</p>
<p>Лк15 "Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів" (денна)</p> <p>1. «Радянська» ідентичність в Україні. 2. Роль шістдесятників, дисидентів і правозахисників у збереженні української ідентичності. 3. Вплив корінних народів та національних меншин України на процеси ідентифікації суспільства.</p>
<p>С38 "Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів" (денна)</p> <p>1. Ідентифікація українців в період Української революції 1917-1921 років. 2. Українці в боротьбі за національне і політичне самовизначення у міжвоєнний період.</p>
<p>С39 "Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів" (денна)</p> <p>1. Українська ідентичність в умовах Другої світової війни. 2. «Радянська» ідентичність в Україні.</p>
<p>Тема 6. Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України</p>
<p>Лк16 "Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України" (денна)</p> <p>1. Демонтаж тоталітарної ідентичності. 2. Еволюція української національної ідеї. «Армія, мова, віра» як формула ідентичності. 3. Українська культура як консолідуючий фактор української ідентичності.</p>
<p>Лк17 "Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України" (денна)</p> <p>1. «Революція гідності» як вияв ідентичності. 2. Російська агресія і українська ідентичність. 3. Інформаційна війна: антиукраїнські наративи та історичні міфи. 4. Протидія України інформаційним впливам Росії як засіб збереження національної ідентичності.</p>
<p>С310 "Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України" (денна)</p> <p>1. Демонтаж тоталітарної ідентичності. 2. Еволюція української національної ідеї. «Армія, мова, віра» як формула ідентичності. 3. Українська культура як консолідуючий фактор української ідентичності. 4. Історичні міфи та їх роль у формуванні національної ідентичності: приклади і аналіз.</p>
<p>С311 "Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України" (денна)</p> <p>1. «Революція гідності» як вияв ідентичності. 2. Російська агресія і українська ідентичність. 3. Інформаційна війна: антиукраїнські наративи та історичні міфи. 4. Протидія України інформаційним впливам Росії як засіб збереження національної ідентичності.</p>
<p>Тема 7. Українська ідентичність в умовах викликів сучасного світу.</p>

Лк18 "Громадянська і цивілізаційна ідентичність українців в сучасних умовах" (денна)

1. Українська ідентичність в умовах глобалізації сучасного світу. 2. Україна та Антиімперський Блок Народів. «Війни ідентичностей»: досвід України. 3. Українська ідентичність у контексті історичної політики. Міжкультурна комунікація.

СЗ12 "Громадянська і цивілізаційна ідентичність українців в сучасних умовах" (денна)

1. Українська ідентичність в умовах глобалізації сучасного світу. 2. Україна та Антиімперський Блок Народів. 3. «Війни ідентичностей»: досвід України. 4. Українська ідентичність у контексті історичної політики. Міжкультурна комунікація.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Навчання на основі запитів (Inquiry-based learning)

Лекції надають здобувачам теоретичну основу знань про мету, завдання, принципи, напрями, особливості формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності як складової забезпечення національної безпеки України (РН 1). Лекційне навчання доповнюється практичними заняттями, які надають здобувачам можливість аналізувати та критично оцінювати набуті теоретичні знання. (РН 2). Навчання на основі запитів передбачає застосування здобувачами вміння самостійно працювати зі спеціальною літературою, знаходити і аналізувати потрібну інформацію (результати навчання РН 1, РН 2). Самостійному навчанню сприятиме підготовка до практичних занять, виконання рефератів та презентацій.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Пояснювально-інформаційні лекції.
НД2	Самостійна робота здобувача

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$

Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Застосування лекційних теоретичних знань в підготовці до практичних занять за темами 1-7. Мета – поглиблення знань, формування, закріплення знань, умінь і навичок, застосування їх у нових ситуаціях. Опитування передбачає самоконтроль ефективності засвоєння знань, умінь, навичок, повторення вивченого. Цей вид навчання орієнтує на репродуктивне засвоєння знань, умінь і навичок.	Під час практичних занять	Отримання балів
МФО2 Захист презентацій та рефератів	Отримання практичного та теоретичного досвіду роботи з інформаційними джерелами під час підготовки презентаційних робіт.	Під час практичних занять	Отримання консультацій

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Звіт за результатами виконання практичних робіт	Забезпечує сприймання здобувачами навчальної інформації з одночасним її узагальненням, засвоєнням понять, законів, теорій.	Протягом навчального семестру.	Отримання балів
МСО2 Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)	Застосування теоретичних знань в підготовці проєкту. Мета – поглиблення знань, формування, закріплення знань, умінь і навичок, застосування їх у нових ситуаціях. Цей вид навчання орієнтує на репродуктивне засвоєння знань, умінь і навичок.	Під час практичних занять	Отримання балів
МСО3 Підсумковий контроль: диференційний залік	Контроль та перевірка засвоєної навчально-теоретичної інформації, формування знань, умінь і навичок,	Сесійний тиждень	Отримання балів

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення	100 балів	
МСО1. Звіт за результатами виконання практичних робіт	40	
	40	Так
МСО2. Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)	20	
	20	Ні
МСО3. Підсумковий контроль: диференційний залік	40	
	40	Ні

Форма підсумкового семестрового контролю – диференційний залік. Здобувач, який протягом навчального періоду виконав всі заплановані види навчальної роботи та за наслідками модульних атестацій набрав необхідну кількість рейтингових балів, яка відповідає позитивній оцінці (не менше 60 балів), отримує семестрову оцінку у відповідності до набраних рейтингових балів. Перескладання позитивної підсумкової оцінки з метою підвищення не здійснюється. Здобувач, який протягом поточної роботи не набрав кількість рейтингових балів, що відповідає позитивній оцінці (менше 60 балів), зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом перескладання підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Якщо під час семестрового контролю за основною відомістю здобувач отримав оцінку «незадовільно» з кількістю балів 35-59 включно, то він має право на дворазове перескладання підсумкової оцінки: перший раз викладачу (перше перескладання), другий раз – комісії (друге перескладання). Якщо під час семестрового контролю за основною відомістю здобувач отримав оцінку «незадовільно» з кількістю балів до 35 включно, то він має право на одноразове перескладання підсумкової оцінки – комісії. При кожному наступному перескладанні результати попередньої відомості скасовуються і у разі успішного перескладання зазначається оцінка «60 балів, задовільно», яка засвідчує виконання здобувачем вищої освіти мінімальних вимог без урахування накопичених балів. Позитивна оцінка, отримана здобувачем у результаті перескладання семестрового контролю, є остаточною. Здобувачі, які одержали за результатами другого перескладання семестрового контролю (комісії) хоча б одну оцінку «незадовільно», з університету відраховуються.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література

1	Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О.Рафальський (керівник), Я.Калакура (науковий редактор), О.Калакура, М.Юрій. Київ: ІПіЕнД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2022. 512 с.
2	Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія / К.Журба, І.Бех, С.Бойко, В.Євтушок та ін. Київ: «Компрінт». 2024. 232 с.
3	Виховні засади утвердження української національної ідентичності. Методичний посібник / [Журба К. О., Бех І. Д., Канішевська Л. В., Корнієнко А. В., Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д.]. ІваноФранківськ: НАІР, 2024. 124 с. https://doi.org/10.32405/978-617-8011-26-0-2024-124
4	Тарангул, Л. М., Чернікова, І. В., & Дрогомирецька, Л. Р. (2024). ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ. Культурологічний альманах, (1), 147–159. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.18
Допоміжна література	
1	Піонтковська Д.В. Психологічні особливості розвитку національної ідентичності студентської молоді. Дис. ...канд. психол. наук. Кам'янець-Подільський, 2017. 195 с.
2	Руденко Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с.
3	Національна ідентичність як умова збереження та зміцнення державного суверенітету. (2023). Серія: Історія. Політологія, 35-36, 78-89. https://doi.org/10.34079/2226-2830-2023-13-35-36-78-89
4	Воропаєва Т. С. Європейська цивілізаційна ідентичність як чинник консолідації громадян України у постколоніальну добу (1991–2018 рр.) // Гілея: науковий вісник. 2018. Вип. 138 (2). С. 139–146.
5	Закіров М. Проблема формування модерної української державної ідентичності: геополітичний і соціокультурний аспекти. European political and law discourse. 2017. Vol. 4. Issue 2. P.141–149.
6	Найда І.В. Громадянська ідентичність як складова державотворення в контексті аналізу державної стратегії національно-патріотичного виховання // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 6. Т. 33 (72). С.31–35.
7	Дегтярьов С.І., Струпінська Д.В. Проблеми в історичній політиці та шляхи їх подолання: досвід України і Польщі // Сумський історико-архівний журнал. №XLIII. 2024. С.52-62.
8	Зякун А., Бойко О., Пovalій Т. Історико-філософський аналіз формування сучасних наративів в українському суспільстві. / Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 69. Том 1. С. 28-37.

9	Григор'єва, В. В., Зякун, А. І., & Гуцул, І. А. (2024). Роль мистецької освіти у формуванні культурної ідентичності та соціальної інтеграції: досвід України та світу. Академічні візії, (35)
10	Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. К.: Наш Формат, 2020. 192 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	ЗАКОН УКРАЇНИ Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text
2	КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА від 15 грудня 2023 р. № 1322 Київ Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text
3	Утвердження української національної та громадянської ідентичності (нормативні документи) // https://comin.gov.ua/diyalnist/informacijna-sfera/utverdzhennia-ukrainskoi-natsionalnoi-ta-hromadianskoi-identychnosti
4	ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2014–2024 РР.) / DOI https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/3.15

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності	7.5	6	4	2	0	1.5	1	0.5	0	0	0
2	Становлення ідентичності в епоху середньовіччя	12.5	10	6	4	0	2.5	1.5	1	0	0	0
3	Ідентифікаційні процеси на теренах України ранньомодерної доби	12.5	10	6	4	0	2.5	1.5	1	0	0	0
4	Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської та Російської імперій	12.5	10	6	4	0	2.5	1.5	1	0	0	0
5	Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів	15	12	8	4	0	3	2	1	0	0	0
6	Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
7	Українська ідентичність в умовах викликів сучасного світу.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
Контрольні заходи												
1	диференційний залік	6	0	0	0	0	6	0	0	0	6	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>90</i>	<i>60</i>	<i>36</i>	<i>24</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>9</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>6</i>	<i>9</i>

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
заочна форма навчання												
1	Історичні, теоретичні та методологічні засади дослідження ідентичності	7.5	6	4	2	0	1.5	1	0.5	0	0	0
2	Становлення ідентичності в епоху середньовіччя	12.5	0	0	0	0	12.5	12.5	0	0	0	0
3	Ідентифікаційні процеси на теренах України ранньомодерної доби	12.5	0	0	0	0	12.5	12.5	0	0	0	0
4	Українська ідентичність в умовах Австро-Угорської та Російської імперій	12.5	0	0	0	0	12.5	12.5	0	0	0	0
5	Українська ідентичність в умовах тоталітарних режимів	15	0	0	0	0	15	15	0	0	0	0
6	Цивілізаційний вимір ідентичностей незалежної України	10	0	0	0	0	10	10	0	0	0	0
7	Українська ідентичність в умовах викликів сучасного світу.	5	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0
Контрольні заходи												
1	диференційний залік	6	0	0	0	0	6	0	0	0	6	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9
<i>Всього з навчальної дисципліни (заочна форма навчання)</i>		<i>90</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>84</i>	<i>68.5</i>	<i>0.5</i>	<i>0</i>	<i>6</i>	<i>9</i>

	<p style="text-align: center;">РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Національна ідентичність»</p> <p>Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл Спеціальність та освітня програма 081 Право: Право, 262 Правоохоронна діяльність: Правоохоронна діяльність, 293 Міжнародне право: Міжнародне право, 014 Середня освіта: Середня освіта (Історія), 032 Історія та археологія: Історія Форма здобуття освіти денна, заочна Мова викладання українська</p>
Викладач(і)	Зякун Алла Іванівна, Дегтярьов Сергій Іванович
Контактна інформація викладача	Дегтярьов Сергій Іванович e-mail: s.degtyarev@yur.sumdu.edu.ua Особистий кабінет Зякун Алла Іванівна e-mail: a.ziakun@uabs.sumdu.edu.ua Особистий кабінет
Час та місце проведення консультацій	Онлайн Google meet
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	MIXX, Google meet.
Посилання на робочу програму в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/b06f28a6ac27e837516d35fab7ec77285909035
Засоби зворотного зв'язку	Дегтярьов Сергій Іванович e-mail: s.degtyarev@yur.sumdu.edu.ua Особистий кабінет. Зякун Алла Іванівна e-mail: a.ziakun@uabs.sumdu.edu.ua Особистий кабінет

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Усі роботи, визначені робочою програмою, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час всіх видів контрольних заходів списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації, списування. Усі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання зі зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту оголошується викладачем на початку курсу. Використовувати інструменти штучного інтелекту для підготовки робіт, визначених силабусом та регламентом навчальної дисципліни дозволено для наступних завдань або їх частин: виконання деяких практичних завдань. Факт використання інструментів штучного інтелекту обов'язково зазначається у завданні. Зокрема, позначення факту використання ШІ із зазначенням: інструменту, мети, запиту (промпту), використаних частин відповіді та внеску здобувача у доопрацювання; атрибуція може бути розміщена наприкінці роботи або перед відповідними розділами; відсутність такої інформації при використанні ШІ здобувачами розглядається як порушення академічної доброчесності; перевірка інформації, яку надає ШІ, та критичне оцінювання її точності і корисності для конкретної навчальної ситуації. (ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ)

Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні матеріалів із джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, здобувачі освіти обов'язково мають дотримуватися умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, участь у програмах академічної мобільності) навчання може відбутись за індивідуальним графіком.

Політика щодо дедайнів та перескладання

Роботи (звіти, завдання, презентації, реферати, тощо), що були вчасно здані оцінюються згідно пункту 10 силабусу. Роботи, які здаються з порушенням строків без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Роботи, які виконані з недотриманням вимог повертаються на доопрацювання.

Якщо за результатами всіх контрольних заходів отримана сума балів відповідає позитивній оцінці (обов'язковою є умова виконання усіх вимог, визначених РП НД та регламентом), вона є підсумковою, перескладання позитивної оцінки з метою підвищення не здійснюється.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету, з урахуванням установлених строків, форм контролю та процедур повторного складання контрольних заходів.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження та розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету.

Критерії оцінювання

Перший семестр вивчення

МСО1. Звіт за результатами виконання практичних робіт, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів

2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСО2. Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист), 20 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 18-20 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 15-17 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 12-14 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-11 балів
МСО3. Підсумковий контроль: диференційний залік, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів